

Posudek bakalářské práce

Michaela Zahrádková: Delikvence mládeže – diferenciacie dle vzdělanostní dráhy (základní školy, gymnázia, speciální základní školy)

Práce si klade náročný cíl – doplnit poznatky ISRD 2 o segment praktických škol. Bylo zřejmé, že půjde o metodologicky náročný úkol, autorka ho přesto svým úsilím zvládla a přinesla některé zajímavé poznatky, byť jde o sondu omezeného rozsahu. Škoda jen, že hlouběji nereflektovala sběr dat v terénu, protože validita těchto dat může být kdykoli předmětem pochybností, autorčina zkušenost by byla cenným podnětem.

Těžiště práce je v empirické sondě, které inklinuje k dosti otrocké a ne vždy zdařile deskripci. Teoretický úvod není s prací provázan a představuje typický „povinný“ přílepek. Autorka nevidí, že některé indikace IRSD2 (na reakci systémů sociální kontroly) skutečně vycházely z teorie, přehlédla ovšem, že ISRD2 pracuje s konceptem sebekontroly, který sice navazuje na teorii kontroly, ale reprezentuje její novou verzi (v příslušné kapitole 3.4. chybí!). V ISRD2 je požívání alkoholu chápáno jako rizikové chování.

K úvodní části ještě dvě připomínky: autorka používá členění teorií dle Čírtkové, ale nezdůvodňuje, proč právě toto (některé teorie v něm chybějí, jiné jsou nepochopitelně řazeny pod viktimologické...). Kapitola o Romech je závislá na použitém zdroji, který zase volně parafrázuje (- nesmyslný citát na s.20) výsledky výzkumů jiných, na můj vkus obsahuje příliš mnoho kategorických a ne zcela podložených tvrzení. Navíc autorka později konstatuje, že se romské děti ke své etnicitě zřejmě nehlásí, takže tento aspekt stejně do hry nevstoupí.

Čtenář si ovšem vytrpí své i v analytické části. Začíná to uváděním setin % u sondy s 91 respondenty (s.20). Nepochopitelně neuvádí složení sondy podle věku, pouze naznačuje, že jde o děti starší.(24), ale proč to neukázat přesně? Tabulka na s.25 je zbytečná, počet missingů je prakticky konstantní a u sondy neidentifikovatelný. Na s.26 najdeme složitý popis obsahu tabulky, ale nikoli hodnotu koeficientu (rozdíly nejsou příliš velké...). Tabulka č.5 je zcela zbytečná, výrok o spolehlivosti chí-kvadrátu (27, 35) na hranici žalovatelnosti.

Radil jsem sice, aby údaje o věku byly průměrovány (a zpracovány příslušným způsobem), autorka to však vztáhla pouze k alkoholu, zatímco u ostatních tabulek používá modus, což je zavádějící (měla by vědět proč..., srovnej např.39, kde má dokonce dvě modální kategorie). I tak však ponechala v textu tabulku na s.28, která nanejvýš zpochybní validitu (nikoli signifikanci!) dat, ale hlavně: procenta podle věku jsou úplně nesmyslná.

V interpretaci se objevuje řada voluntaristických výroků – „ukazatel není relevantní“ (30), neobratností až krkolomností (37, 50). Jednotlivé závěry nejsou porovnávány (to „zajímavé“ na s.36 je totiž logické). Autorka detailně popisuje výsledky sondy i tam, kde jde o jednotlivé případy, čtenář se rychle naučí tyto pasáže přeskakovat (38, 44). Zcela nepřehledný je například popis na s.41, 42. Mimochodem, právě zde by bylo možné odkázat na teorii diferencované asociace...

Práce obsahuje pravopisné chyby (21) a četné chyby v interpunkci. Odkaz č.5 (11) je chybný. V závěru se objevuje odkaz na dva modely, aniž jsou komentovány či využity.

V práci s daty předložená studie bohužel nedosahuje profesionálních standardů a ani jako celek není příliš zdařilá. Jediné, co může odůvodnit její připuštění k obhajobě, je skutečnost, že se vydala do obtížného terénu, odvedla kus práce při sběru dat a přinesla některé nové a zajímavé poznatky (či hypotézy).